

Maria ROŻNOWSKA

DOI 10.14746/ssp.2025.2.10

Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

 ORCID: 0000-0001-7863-8707

Konstrukcja dóbr osobistych i kształtowanie „nowych” dóbr osobistych w kontekście doktryny praw człowieka

Streszczenie: Publikacja przedstawia zjawisko kształtowania „nowych” dóbr osobistych w kontekście doktryny praw człowieka. Przeprowadzone w artykule rozważania rozpoczęto od przedstawienia pojęcia oraz sposobu regulacji dóbr osobistych w prawie polskim, następnie omówiono relację pomiędzy prawami człowieka a ochroną dóbr osobistych oraz cztery współczesne tendencje w kształtowaniu „nowych” dóbr osobistych – są nimi w szczególności: coraz bardziej intensywna ochrona indywidualności jednostki, kształtowanie „nowych” dóbr osobistych chroniących relacje, a ponadto „nowych” dóbr osobistych będących konsekwencją rozwoju nauki i technologii oraz gospodarki rynkowej – rozważyć przy tym należy, czy są to rzeczywiście nowe dobra osobiste, a nie jedynie naruszania dóbr osobistych już uznanych w doktrynie oraz w judykaturze. Rozważania kończy omówienie obserwowanego współcześnie zjawiska w postaci prób traktowania interesów chronionych uprawnieniami publicznoprawnymi, a także interesów jednostki związanych z zaspokajaniem potrzeb cywilizacyjnych jako „nowych” dóbr osobistych.

Słowa kluczowe: dobra osobiste, katalog dóbr osobistych, prawa człowieka

I. Zagadnienia wstępne – pojęcie oraz sposób regulacji dóbr osobistych w prawie polskim

Dobra osobiste” to termin z zakresu polskiego języka prawnego oraz prawniczego, nieposiadający jednak legalnej definicji. W polskiej doktrynie dobra osobiste rozumiane są natomiast jako „niemajątkowe wartości, jakie dla każdego człowieka przedstawiają: jego fizyczna i psychiczna integralność oraz przejawy jego twórczej działalności” (Pano-

Artykuł udostępniany jest na licencji Creative Commons – CC-BY-SA 4.0 – uznanie autorstwa, użycie niekomercyjne, na tych samych warunkach.

wicz-Lipska, 1975, s. 29), „określone wartości związane z osobą ludzką obejmujące życie, zdrowie, nietykalność i integralność fizyczną i psychiczną, cześć i wolność, niektóre wytwory jego intelektu i sfery wyłączności, umożliwiające mu samorealizację (np. prywatność, tajemnica korespondencji). Dobra osobiste są wartościami niemajątkowymi ściśle związanymi z osobowością człowieka” (Pazdan, 2012, s. 1269). Maksymilian Pazdan dokonał ponadto zestawienia powołanych niżej, formułowanych w polskiej doktrynie definicji terminu „dobro osobiste” (por. ibidem, s. 1233–1234. Ocena trafności ww. definicji wykracza poza tematykę tej publikacji). W literaturze prawniczej wyrażony został także pogląd, iż „wspólną charakterystyczną cechą wszelkich dóbr osobistych są indywidualne wartości świata uczuć, stanu życia psychicznego człowieka” (Grzybowski, 1957, s. 78). Za konieczny element pojęcia „dobro osobiste” często uznawana jest ponadto w doktrynie okoliczność, iż wartości będące dobrami osobistymi znajdują powszechne uznanie w społeczeństwie (Machnikowski, 2023, s. 60; Szpunar, 1979, s. 106; Cisek, 1989, s. 39) oraz w systemie prawnym (Cisek, 1989, s. 39; Radwański, Olejniczak, 2023, s. 170).

Dobra osobiste chronione są zgodnie z przeważającym w doktrynie i orzecznictwie poglądem prawami osobistymi – są to prawa podmiotowe bezwzględne, czyli skuteczne względem wszystkich (*erga omnes*), nieodłącznie związane z podmiotem prawa osobistego, a zatem razem z nim powstające oraz wygasające. Prawa osobiste nie mogą przechodzić na inne podmioty – są nieprzenoszalne, a więc również niedziedziczne, niekiedy możliwa jest natomiast zgoda dysponenta danego dobra osobistego na wkroczenie w dobro osobiste, a także na zawarcie z dysponentem danego dobra osobistego umowy dotyczącej dobra osobistego. W polskiej nauce prawa sformułowana została ponadto alternatywna koncepcja ochrony dóbr osobistych, która określana jest w doktrynie terminem „ochrona instytucjonalna”. Autor tej koncepcji Bogusław Gawlik stoi na stanowisku, iż ochrona dóbr osobistych jest realizowana „nie przez przyznanie praw podmiotowych względem poszczególnych atrybutów osoby, lecz przez ustanowienie norm postępowania, regulujących konflikty wartości i interesów we wzajemnych oddziaływaniach społecznych” (Gawlik, 1985, s. 139).

Prawa osobiste mają według dominującego w doktrynie i orzecznictwie poglądu charakter niemajątkowy. Nasilające się współcześnie zjawisko komercjalizacji dóbr osobistych powoduje jednak, iż coraz częściej w doktrynie kwestionowana jest nieprzenoszalność oraz niemajątkowy

charakter praw osobistych (por. np. Sieńczyło-Chlabicz, 2013, s. 449, która wyraża opinię, że prawa osobiste posiadają „w pewnym zakresie charakter majątkowy”, a komercjalizacja dóbr osobistych prowadzi do wyodrębnienia majątkowych aspektów praw osobistych – por. *ibidem*, s. 471).

Art. 23 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny¹ zawiera otwarty katalog dóbr osobistych, stanowiąc, iż „dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach”. Szczególnym rodzajem dóbr osobistych są, zgodnie z przeważającym w doktrynie i orzecznictwie poglądem, autorskie dobra osobiste. Niektórzy przedstawiciele doktryny uważają je jednak za odrębną kategorię dóbr osobistych (w szczególności Wojciechowska, 1994, s. 371–391; por. szerzej na ten temat: Giesen, Wojnicka, 2017, s. 313–317), a także dobra osobiste twórców dóbr niematerialnych chronione w ustawie z dnia 30 czerwca 2000 roku Prawo własności przemysłowej².

II. Relacja pomiędzy prawami człowieka a ochroną dóbr osobistych

Początkowo wartości będące częścią konstrukcji, jaką są dobra osobiste, chronione były na gruncie prawa karnego, cywilistyczna ochrona ww. wartości rozwinęła się natomiast w XX wieku. Współcześnie obserwować można natomiast tendencję do obejmowania ochroną niektórych wartości będących częścią konstrukcji dóbr osobistych w oparciu o prawo administracyjne – przykładami ww. tendencji jest ochrona niektórych aspektów prywatności poprzez ochronę danych osobowych (por. ustawa z dnia 10 maja 2018 roku o ochronie danych osobowych³ oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE), 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia Dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie

¹ Tekst jednolity: Dz. U. 2025 poz. 1071, dalej jako k.c.

² Tekst jednolity: Dz. U. 2023, poz. 1170.

³ Tekst jednolity: Dz. U. 2019, poz. 1781.

o ochronie danych⁴)). Niektóre dobra osobiste osób zwracających się o udzielenie świadczeń zdrowotnych lub korzystających z ww. świadczeń udzielanych przez podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych lub osobę wykonującą zawód medyczny chronione są natomiast jako prawa pacjenta (por. ustawa z dnia 6 listopada 2008 roku o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta⁵). Wspomnieć ponadto należy o ochronie dóbr osobistych w kontekście działalności mediów, którą reguluje ustawa z dnia 26 stycznia 1984 roku Prawo prasowe⁶.

Wartości będące częścią konstrukcji, jaką są dobra osobiste, chronione są także przez uregulowania wyższego rzędu niż Kodeks cywilny – jest to Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (por. ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 roku Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (dalej jako Konstytucja RP)⁷) – w szczególności, na gruncie prawa polskiego ochrona praw człowieka zagwarantowana została w rozdziale II Konstytucji RP zatytułowanym „Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela”) oraz akty prawne gwarantujące ochronę praw człowieka na szczeblu międzynarodowym. Wskazując najważniejsze źródła prawne gwarantujące prawa człowieka, wspomnieć należy o przyjętej w dniu 10 grudnia 1948 roku w Paryżu przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Ww. Deklaracja nie ma charakteru normatywnego, lecz, jak wskazuje jej preambuła, Deklaracja jest wskazówką do nauczania i wychowania kolejnych pokoleń (Kozuch, 2020, s. 21). Na szczeblu międzynarodowym prawa człowieka regulowane są natomiast w uchwalonych w dniu 16 grudnia 1966 roku w Nowym Jorku przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Międzynarodowym pakcie praw obywatelskich i politycznych⁸ oraz w Międzynarodowym pakcie praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych⁹. W ramach Rady Europy prawa człowieka regulowane są z kolei w przyjętej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 roku Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej jako: EKPCz)¹⁰, a ponadto w zawartej w dniu 4 kwietnia 1997 roku w Oviedo, dotychczas nieratyfikowanej przez Polskę Konwencji o ochronie praw

⁴ Dz. U. UE L z dnia 4 maja 2016 roku.

⁵ Tekst jednolity: Dz. U. 2024, poz. 581.

⁶ Tekst jednolity: Dz. U. 2018, poz. 1914.

⁷ Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.

⁸ Dz. U. 1977, Nr 38, poz. 167.

⁹ Dz. U. 1977, Nr 38, poz. 167.

¹⁰ Dz. U. 1993, Nr 62, poz. 284.

człowieka i godności istoty ludzkiej w odniesieniu do zastosowań biologii i medycyny (tzw. Europejska Konwencja Bioetyczna). Na szczeblu unijnym prawa człowieka regulowane są przede wszystkim w ratyfikowanej jedynie częściowo przez Polskę Karcie Praw Podstawowych z dnia 7 grudnia 2000 roku¹¹ – w szczególności, Polska przyłączyła się w dniach 18–19 października 2007 roku w Lizbonie do protokołu brytyjsko-polskiego, który ogranicza stosowanie ww. Karty.

Uregulowania zawarte w Konstytucji RP oraz w aktach prawnych gwarantujących ochronę praw człowieka na szczeblu międzynarodowym obejmują ochroną podobne wartości, co konstrukcja dóbr osobistych, choć wartości te często ujęte są w aktach prawnych gwarantujących ochronę praw człowieka w inny sposób. Podkreślić też należy, iż doktryna praw człowieka jest starsza i miała niewątpliwie wpływ na wykształcenie się konstrukcji dóbr osobistych. Warto jednak w tym miejscu zauważyć, iż najstarszymi regulacjami chroniącymi przynajmniej część wartości, które obecnie chronione są jako prawa człowieka oraz dobra osobiste, są uregulowania karne.

Elementem łączącym konstrukcję dóbr osobistych z doktryną praw człowieka są wartości w postaci godności oraz wolności człowieka. W szczególności, odwołanie do godności oraz do wolności człowieka występuje w prawie wszystkich powołanych wyżej aktach prawa międzynarodowego (wyjątkiem jest EKPCz, w tekście której nie występuje pojęcie godności, podkreślić jednak trzeba, że wyroki orzekającego na podstawie EKPCz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka odwołują się do tego pojęcia, tak też Kożuch, 2020, s. 12–13). Odwołanie do godności oraz do wolności człowieka występuje również w Konstytucji RP. W szczególności, art. 30 Konstytucja RP stanowi, iż „Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”, art. 31 Konstytucji RP brzmi natomiast następująco: „1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej. 2. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje”.

W doktrynie wyrażany jest pogląd, iż dobra osobiste to prawa człowieka w aspekcie cywilnym (Matys, 2009, s. 78; podobnie Dobosz, 2023, s. 126–127, który stoi ponadto na stanowisku, iż „dobra osobiste przysługujące osobie fizycznej to w istocie prawa człowieka lub prawa ściśle

¹¹ Dz. U. UE z dnia 26 października 2012 roku, C 326/392.

związane z prawami człowieka, chronione przy zastosowaniu metody cywilnoprawnej (z wykorzystaniem instytucji prawa cywilnego)” – por. ibidem, s. 126). Rozpatrując relację pomiędzy prawami człowieka a ochroną dóbr osobistych za trafne należy jednak, jak się wydaje, uznać nieco odmienne stanowisko, a w szczególności tezę, że Konstytucja RP jest fundamentem, na którym budowany jest system ochrony dóbr osobistych (Wild, 2009, s. 5; por. również Safjan, 2002, s. 227, który wyraża pogląd, iż art. 30 Konstytucji RP jest „syntezą wartości i dóbr wyrażonych w art. 23 k.c.”). Zgodzić się ponadto należy z poglądem Marka Safjana, który stwierdza, iż Konstytucja RP nie zawiera katalogu dóbr osobistych, jednak może (a nawet powinna – uwaga Autorki) wpływać na wykładnię uregulowań dotyczących ochrony dóbr osobistych zawartych w Kodeksie cywilnym poprzez wyznaczenie ogólnego kierunku wykładni ww. norm ze względu na wartości konstytucyjne (Safjan, 2002, s. 224) oraz nasycanie uregulowań dotyczących ochrony dóbr osobistych zawartych w Kodeksie cywilnym aksjologią konstytucyjną (Safjan, 2002, s. 224, o bliskości aksjologicznej pomiędzy konstrukcją dóbr osobistych a doktryną praw człowieka wspomina również Karpus, 2024, s. 5). Z ww. stanowiskiem Marka Safjana koresponduje wyrażony w nauce prawa pogląd, iż prawa człowieka mają charakter „ponadgałęziowy”, przenikając cały system prawa (Sut, 2002, s. 236–237). Warto w tym miejscu przywołać obrazową metaforę, którą posłużono się w doktrynie oraz judykaturze niemieckiej, gdzie używane jest sformułowanie „promieniowanie” ustawy zasadniczej i jej systemu wartości na prawo prywatne (*die Ausstrahlungswirkung der Grundrechte auf das Privatrecht* – por. orzeczenie niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 stycznia 1958 roku, 1BvR 400/51, BverfGE 7 w sprawie Lütha, w którym niemiecki Federalny Trybunał Konstytucyjny wyraził ww. pogląd po raz pierwszy. Ww. orzeczenie omówione zostało przez Limbach, 1999, s. 408–409). W szczególności niemiecki Federalny Trybunał Konstytucyjny (*Bundesverfassungsgericht*) stoi na stanowisku, iż obowiązywanie norm konstytucyjnych gwarantujących prawa podstawowe nie ogranicza się do stosunków obywatel–państwo, bowiem normy te wywierają wpływ również na stosunki prawne między obywatelami. Każdy przepis składający się na ustawodawstwo danego państwa musi zatem być stosowany zgodnie z duchem ustawy zasadniczej tegoż państwa (Limbach, 1999, s. 408–409).

Mimo, iż dobra osobiste oraz wolności i prawa człowieka mają tożsame cechy: są powszechne, przyrodzone, niezbywalne, nienaruszalne naturalne i niepodzielne, a ich źródłem jest godność człowieka (Dobosz,

2023, s. 126), konieczne jest, jak zauważył Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 sierpnia 2020 roku, I CSK 250/20¹², „rozróżnienie między uprawnieniami o charakterze ustrojowym, przyznanymi jednostce na podstawie norm prawa publicznego, oraz prawami podmiotowymi jednostki w rozumieniu prawa cywilnego, mającymi postać dóbr osobistych. Obie kategorie nie są tożsame o tyle, że nie każde prawo przyznane jednostce na poziomie konstytucyjnym stanowi zarazem dobro osobiste, podlegające ochronie z wykorzystaniem środków cywilnoprawnych. Dokładne określenie kręgu dóbr osobistych należy do orzecznictwa”. Warto ponadto zwrócić uwagę na różnice konstrukcyjne pomiędzy ochroną praw człowieka a ochroną dóbr osobistych. W szczególności, z faktu gwarantowania praw człowieka wynika możliwość domagania się przez jednostkę określonego działania, aktywności ze strony państwa i innych podmiotów publicznych, podczas gdy w ramach ochrony dóbr osobistych jednostce przysługują roszczenia o zaniechanie naruszania dóbr osobistych, usunięcie skutków naruszenia oraz o zadośćuczynienie pieniężne albo o zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny, a ponadto o naprawienie szkody wyrządzonej wskutek naruszenia dobra osobistego (por. art. 24 § 2 i § 3 k.c.).

Zauważyć ponadto należy, iż ochronę dóbr osobistych osadzać należy w kontekście obowiązujących w danym czasie stosunków społeczno-gospodarczych i zasad ustroju państwa. Stosunki społeczno-gospodarcze oraz zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej wpływają w szczególności na ocenę korzystania oraz na sposób ochrony dóbr osobistych, zgodnie bowiem z art. 5 k.c. korzystanie przez jednostkę z przysługujących jej praw (a więc także z roszczeń chroniących dobra osobiste) podlega ocenie z punktu widzenia zasad współżycia społecznego oraz społeczno-gospodarczego przeznaczenia danego prawa.

Co więcej, postanowienia Konstytucji RP o ustroju społeczno-gospodarczym RP tworzą podstawy dla kształtowania „nowych”, czyli niewskazanych w art. 23 k.c., dóbr osobistych. Na kształtowanie „nowych” dóbr osobistych ma ponadto wpływ rozwój praw człowieka, przejawiający się w kształtowaniu kolejnych generacji praw człowieka, co jest możliwe dzięki rozwojowi społeczno-gospodarczemu ludzkości, choć zależy także od aktualnej sytuacji międzynarodowej.

Powyższe rozważania należy zakończyć uwagą, że zarówno rozwój praw człowieka, przejawiający się w kształtowaniu kolejnych genera-

¹² <https://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/Orzeczenia3/I%20CSK%20250-20.pdf>.

cji praw człowieka, jak i kształtowanie „nowych”, czyli niewskazanych w art. 23 k.c., dóbr osobistych zmierzają do tego samego celu: jest nim coraz pełniejsza ochrona godności oraz wolności człowieka.

III. Współczesne tendencje w kształtowaniu „nowych” dóbr osobistych

Trafna jest uwaga Marka Safjana, iż „Sposób, w jaki została uregulowana ochrona dóbr osobistych w Kodeksie cywilnym przypomina ustanowienie klauzuli generalnej, dzięki temu ochrona dóbr osobistych jest elastyczna, możliwe jest zatem jej dostosowanie do przemian społecznych i gospodarczych” (Safjan, 2002, s. 224). Dobra wymienione w art. 23 k.c. mogą więc być, jak zauważa się w doktrynie, „uzupełniane innymi, z zastrzeżeniem posiadania przez nie cech charakteryzujących dobra osobiste jako kategorie znajdujące się pod ochroną prawa” (Regan, 2024, s. 42–43). W doktrynie zwrócono ponadto uwagę na okoliczność, iż katalog dóbr osobistych zmienia się w czasie, gdyż „kolejne stany rzeczy zyskują w ocenie społecznej status wartości albo też rozwój społeczny (zwłaszcza postęp techniczny) pozwala na nowe postacie ingerencji w godność człowieka, dzięki czemu uświadamiamy sobie istnienie kolejnych aspektów tej godności mających charakter dóbr osobistych” (Machnikowski, 2023, s. 64).

O tym, czy w konkretnym przypadku mamy do czynienia z dobrem osobistym, rozstrzygają panujące w społeczeństwie zapatrywania prawne, moralne i obyczajowe (Szpunar, 1979, s. 106). Analogiczny pogląd wyrażony został w judykaturze – w szczególności stoi ona na stanowisku, iż pojęcie dóbr osobistych należy „odnosić do określonego poziomu rozwoju technologicznego i cywilizacyjnego, przyjętych w społeczeństwie zasad moralnych i prawnych, istniejącego rodzaju stosunków społecznych, gospodarczych, czy nawet politycznych” (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 1993 roku, I PZP 28/93, OSNC 1994, nr 1, poz. 2).

„Nowe” dobra osobiste kształtowane są głównie przez judykaturę, natomiast w mniejszym stopniu przez doktrynę. Przykładem „nowych” niegdyś dóbr osobistych ukształtowanych przed doktrynę w latach 70. XX wieku jest **prywatność** (por. Kopff, 1972, s. 3–44; Kopff, 1982) oraz **kult pamięci osoby zmarłej** (por. Szpunar, 1978, s. 25–35; Szpunar, 1984, s. 1–10; Cudny, Kryła, 2011, s. 897–900; Matuszewski, 2012, s. 1085–1090). Poniżej przedstawione zostaną cztery współczesne tendencje w kształtowaniu „nowych” dóbr osobistych, a ponadto nowe sposoby

naruszania dóbr osobistych już uznanych w doktrynie i w judykaturze będące konsekwencją rozwoju nauki i technologii oraz gospodarki rynkowej, a także dokonujących się przemian społecznych.

a. coraz bardziej intensywna ochrona indywidualności jednostki

Coraz bardziej intensywna ochrona indywidualności jednostki jest wyrazem zauważanego w judykaturze „narastającego uznania dla osoby ludzkiej i zarazem odpowiedzią na mnożące się zagrożenia wywołane rozwojem techniki oraz nieodpowiednim korzystaniem z wolności będącej darem ustroju demokratycznego” (Radwański, Olejniczak, 2023, s. 171).

Przejawem analizowanej w tym miejscu tendencji było wspomniane wyżej ukształtowanie przez doktrynę dobra osobistego w postaci **prywatności**, a także ukształtowanie w judykaturze takich niewymienionych w art. 23 k.c. dóbr osobistych, jak:

- **tradycja rodzinna** (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2003 roku, V CK 308/02, OSNC 2004, nr 5, poz. 82, w którym Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż „tradycja rodzinna, czyli dziedzictwo, spuścizna, utożsamianie się z dokonaniem i wartościami reprezentowanymi przez przodków jest dobrem osobistym, podlegającym ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c.”);
- **poczucie przynależności do określonej płci** (por. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 1991 roku, III CRN 28/91, „Przegląd Sądowy” 1991, nr 5–6, s. 118–121 z glosą krytyczną Safjan, 1993, s. 78–90; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1995 roku, III CZP 118/95, OSNC 1996, nr 1, poz. 7. Por. szerzej na ten temat: Romańska, 2017, s. 1061–1073; Wojcieszak-John, 2023, s. 35–54);
- **integralność seksualna** (por. szerzej na ten temat: Lamik, 2017, s. 45–61).

Dokonujące się obecnie w Polsce transformacje kulturowe powodują przy tym dalsze przemiany w kształtowaniu ww. „nowych” dóbr osobistych chroniących indywidualność jednostki, jakimi są poczucie przynależności do określonej płci oraz integralność seksualna – polegają one w szczególności na uwzględnieniu aspektu tożsamości seksualnej osób nieheteronormatywnych.

Coraz bardziej intensywna ochrona indywidualności jednostki, nie tylko w aspekcie ochrony jej prywatności, przejawia się ponadto poprzez

zwiększoną ochronę nietykalności mieszkania przed immisjami (por. szerzej na ten temat: Buchalska, 2024, s. 205–208).

b. „nowe” dobra osobiste chroniące relacje

W orzecznictwie, a także w doktrynie narasta tendencja do kształtowania „nowych” dóbr osobistych, które mają postać relacji – w szczególności:

- **relacji jednostki z członkiem rodziny** (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2017 roku, V CSK 609/16¹³, w którym Sąd Najwyższy wyraża ponadto pogląd, iż kult pamięci osoby zmarłej także ma charakter relacji. Por. szerzej na temat więzi rodzinnej jako dobra osobistego: Michałowska, 2017, s. 259–276);
- **relacji z narodem** – dobro to określane także jako „poczucie tożsamości narodowej” (por. Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 6 marca 2024 roku, II CSKP 2034/22¹⁴; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 września 2015 r., I ACa 403/15¹⁵; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie – I Wydział Cywilny z dnia 23 marca 2021 r., I ACa 808/19¹⁶; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 marca 2016 r., I ACa 971/15¹⁷. Por. szerzej na temat dobra osobistego będącego relacją jednostki z narodem: Rakiewicz, 2011a, s. 91–114; Rakiewicz 2011b, s. 67–106; Rakiewicz 2012, s. 57–96. Na problemy związane z wykazaniem legitymacji czynnej do dochodzenia analizowanego w tym miejscu dobra osobistego wskazuje Byndiu, 2020, s. 153–158. Krytycznie na temat potrzeby kształtowania dobra osobistego w postaci tożsamości narodowej wypowiada się Grzeszak, 2017, s. 912–914);
- **relacji ze spuścizną rodową, którą uosabia herb rodowy** (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 kwietnia 2002 roku, I ACa 1399/01, OSA 2003, nr 2, poz. 6, w którym Sąd Apelacyjny wyraził pogląd, iż „Więź emocjonalna, jaka może łączyć osobę fizyczną z herbem, stanowiącym własność jej rodziny, uzasadnia zakwalifikowanie

¹³ <https://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia3/v%20csk%20609-16-1.pdf>.

¹⁴ <https://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia3/ii%20cskp%202034-22-1.pdf>.

¹⁵ <https://www.saos.org.pl/judgments/181299>.

¹⁶ https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/tajemnic/152000000000503_I_ACa_000808_2019_Uz_2021-03-23_001.

¹⁷ [https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/\\$N/155000000000503_I_ACa_000971_2015_Uz_2016-05-23_001](https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/$N/155000000000503_I_ACa_000971_2015_Uz_2016-05-23_001).

herbu jako dobra osobistego w rozumieniu art. 23 k.c., zaś wykorzystanie go przez inną osobę – jako naruszenie tego dobra”. Por. szerzej na ten temat: Sokołowski, 2014, s. 9–33. Przeciwno kształtowaniu herbu jako dobra osobistego wypowiadał się natomiast S. Grzybowski, 1957, s. 92–94, stwierdzając, iż herb nie jest dobrem osobistym, gdyż przeciwne twierdzenie byłoby sprzeczne z zasadami ustroju i celami państwa ludowego oraz zasadami współżycia społecznego w państwie ludowym. Pogląd S. Grzybowskiego stanowi potwierdzenie wspomnianych wyżej poglądów, iż dobra osobiste są refleksem panujących w danym czasie stosunków społecznych, a także argument za trafnością prezentowanego wyżej stanowiska, iż postanowienia Konstytucji RP o ustroju społeczno-gospodarczym RP tworzą podstawy dla kształtowania „nowych”, czyli niewskazanych w art. 23 k.c., dóbr osobistych;

- **relacji ze zwierzęciem** (por. Nesterowicz, 2019, s. 115–130 oraz powoływane przez tego Autora orzecznictwo, w szczególności wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 7 września 2017 roku, II Ca 1111/17¹⁸; wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 22 listopada 2016 roku, II Ca 1883/16¹⁹ oraz wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 17 stycznia 2018 roku, II Ca 358/16, Legalis nr 2181506; por. także Buchalska, 2024, s. 212–213).

Trzeba jednak podkreślić, iż kształtowanie „nowych” dóbr osobistych, które mają postać relacji, wywołuje wątpliwości w doktrynie. W szczególności Paweł Księżak wyraża pogląd, że „Dobro osobiste powinno być osobiste, nie może zaś oznaczać bądź wynikać z relacji z inną osobą. Dobra osobiste nie mogą być refleksem cudzych dóbr” (Księżak, 2014, s. 312). Podobnie argumenty przeciwko kształtowaniu więzi rodzinnej jako dobra osobistego formułuje Katarzyna Pałka (Pałka, 2017, s. 1025–1029), Teresa Grzeszak (Grzeszak, 2017, s. 919–929) oraz Leszek Bosek (Bosek, 2015, s. 3–19) – ostatni z wymienionych zwraca uwagę na okoliczność, że więź jest z istoty interpersonalna, co wyklucza jej ściśle osobisty charakter. Krzysztof Kurosz (Kurosz, 2016, s. 512) postuluje natomiast ograniczenie ochrony więzi rodzinnej jako dobra osobistego do przypadków, w których na skutek naruszenia innego dobra osobistego, np. zdrowia, nastąpiła dekompozycja już istniejącej więzi rodzinnej (por. szerzej na temat formułowanych w doktrynie wątpliwości dotyczących

¹⁸ [https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/\\$N/152010000001003_II_Ca_001111_2017_Uz_2017-09-07_002](https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/$N/152010000001003_II_Ca_001111_2017_Uz_2017-09-07_002)

¹⁹ [https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/\\$N/152010000001003_II_Ca_001883_2016_Uz_2016-11-22_002](https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/$N/152010000001003_II_Ca_001883_2016_Uz_2016-11-22_002)

dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej: Szymańska vel Szymanek, 2019, s. 335–348; Lackoroński, 2019, s. 190–211; Strugała, 2021, s. 16–24; Grzeszak, 2019, s. 607–610; Nowakowski, 2021, s. 86–99; Łolik, 2018, s. 99–109; Tokarz, 2011, s. 102–117).

c. „nowe” dobra osobiste oraz nowe sposoby naruszania dóbr osobistych już uznanych w doktrynie i w judykaturze będące konsekwencją rozwoju nauki i technologii oraz gospodarki rynkowej, a także dokonujących się przemian społecznych

Postępujące w XX wieku intensywne doskonalenie technik przekazywania głosu oraz obrazu na odległość, a zwłaszcza powstanie internetu i jego dynamiczny rozwój datujący się na początek XXI wieku wymusił na ustawodawcy istotne przemiany w ochronie prywatności. Należy w tym miejscu przypomnieć, iż prywatność nie jest dobrem osobistym wymienionym w Kodeksie cywilnym – na gruncie prawa polskiego dobro osobiste w postaci prywatności zostało od strony teoretycznej ukształtowane przez doktrynę, przede wszystkim przez Andrzeja Kopffa w latach 70. XX wieku (Kopff, 1972, s. 3–44; Kopff, 1982), warto też podkreślić, iż potrzeba ukształtowania ww. dobra osobistego wyniknęła właśnie z dokonującego się w XX wieku intensywnego rozwoju radia a następnie telewizji, a także będącej skutkiem przemian społeczno-gospodarczych komercjalizacji dóbr osobistych. Jeszcze na początku XX wieku, z uwagi na panujące wtedy stosunki społeczno-gospodarcze oraz poziom rozwoju ówczesnej nauki oraz technologii, doktryna nie rozważała bowiem prawnych aspektów funkcjonowania wizerunku oraz głosu (uważanego obecnie za rodzaj albo element wizerunku) „w oderwaniu” od osoby. Na marginesie, warto jednak wspomnieć słynne nagranie przemówienia Marszałka Józefa Piłsudskiego do gramofonu, w którym Józef Piłsudski przewidział zarówno postęp techniczny w ww. zakresie, jak i komercjalizację dobra osobistego w postaci głosu²⁰.

Uprawniona wydaje się być jednak teza, że rozwój nauki i technologii skutkuje przede wszystkim nie tyle potrzebą kształtowania „nowych” dóbr osobistych, ile koniecznością reakcji ustawodawcy, ale też judykatury, na nowe postaci naruszeń dóbr osobistych – dla przykładu, sposób funkcjonowania internetu, a w szczególności linkowanie, generuje nowe

²⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=f9QYAOQg29M>.

sposoby naruszeń dóbr osobistych (np. prywatności, wizerunku, autorskich dóbr osobistych). Kolejne nowe postaci naruszeń ww. dóbr osobistych są skutkiem rozwoju technologii *deep fake*, czy też technologii wykorzystujących sztuczną inteligencję (np. czat GPT). W szczególności, rozwój oraz upowszechnienie się technik monitoringu, a następnie powstanie kolejnych technologii, np. Google Street View, „wymuszają” coraz bardziej intensywną ochronę prywatności. Ochrona prywatności jest obecnie, jak już wyżej wspomniano, „wzmocniona” ochroną administracyjnoprawną, przy czym znaczenia nabiera nie tylko wspomniana już wyżej ochrona danych osobowych, ale i ochrona tożsamości jednostki, która łatwo może zostać w warunkach współczesnego stanu techniki „przejęta”, m.in. przez przejęcie loginów, którymi dana jednostka posługuje się w internecie. Nowe postaci naruszania dóbr osobistych są ponadto efektem rozwoju mediów społecznościowych oraz przemian społecznych – przykładem jest np. *sharenting* (por. szerzej na temat *sharentingu*: Chrostowska, 2018, s. 58–68; Przybyłowicz, 2024, s. 52–67; Ciućkowska, 2024, s. 303–319; Majer, 2025, s. 101–118; Reps, 2023, s. 163–174) oraz *parental trolling* (por. szerzej na temat *parenta trollingu*: Jędrusiak, 2018, s. 31–41).

III. Zagadnienia końcowe – status interesów chronionych uprawnieniami publicznoprawnymi oraz interesów jednostki związanych z zaspokajaniem potrzeb cywilizacyjnych w kontekście systemu ochrony dóbr osobistych

Powyższe rozważania zakończyć wypada wzmianką o nasilającej się tendencji do poszukiwania ochrony na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych, której przedmiotem są interesy chronione uprawnieniami publicznoprawnymi, a także interesy jednostki związane z zaspokajaniem potrzeb cywilizacyjnych. Tendencja ta słusznie nie znajduje jednak szerszej akceptacji ani w doktrynie, ani też w judykaturze. Dla przykładu, Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 18 stycznia 2019 roku, I ACa 391/18²¹, uznał, iż **prawo do sądu** oraz **prawo do obrony w toku postępowania sądowego** są prawami obywatelskimi, które nie mogą być chronione na podstawie przepisów o dobrach osobistych. Analogicznie

²¹ [https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/\\$N/152500000000503_I_ACa_000391_2018_Uz_2019-01-18_001](https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/$N/152500000000503_I_ACa_000391_2018_Uz_2019-01-18_001).

orzekł Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 11 lipca 2018 roku, I ACa 2321/1537²², w odniesieniu do **prawa do prawdy, sprawiedliwości i rzetelnego procesu** oraz **prawa do życia w praworządnym państwie**. Sądy odmówiły ponadto objęcia ochroną na podstawie przepisów o dobrach osobistych:

- **prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie** (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 roku, V CSK 741/14, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 95);
- **prawa do korzystania z energii elektrycznej i innych mediów** (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 września 2013 roku, I ACa 176/13²³);
- **wolności działalności gospodarczej** (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2013 roku, III CSK 198/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 141);
- **prawa do spokojnego urlopu** (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 roku, III CZP 79/10²⁴; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 roku, ICSK 72/10, OSNC-ZD 2012, nr 1 poz. 21);
- **prawa do życia w czystym środowisku** (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2021 roku, III CZP 27/20, OSNC 2021, nr 11, poz. 72).

Jak podkreślił bowiem Sąd w powoływanym wyżej wyroku z dnia 11 lipca 2018 roku, I ACa 2321/1537: „Nie ma podstaw do przyjęcia, że wszystkie prawa podstawowe objęte konwencją [o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności] oraz wolności i prawa osobiste, wymienione w Konstytucji, powinny być chronione za pomocą środków wskazanych w art. 24 k.c.”.

Interesy konkurencyjne:

Autor oświadczył, że nie istnieje konflikt interesów.

Competing interests:

The author has declared that no competing interests exists.

²² [https://orzeczenia.waw.sa.gov.pl/content/\\$N/15450000000503_I_ACa_002321_2015_Uz_2018-07-11_001](https://orzeczenia.waw.sa.gov.pl/content/$N/15450000000503_I_ACa_002321_2015_Uz_2018-07-11_001).

²³ [https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/\\$N/15450000000503_I_ACa_000176_2013_Uz_2013-09-03_001](https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/$N/15450000000503_I_ACa_000176_2013_Uz_2013-09-03_001).

²⁴ <https://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia1/iii%20czp%2079-10.pdf>.

Wkład autorów

Konceptualizacja: Maria Rożnowska

Analiza formalna: Maria Rożnowska

Metodologia: Maria Rożnowska

Opracowanie artykułu – projekt, przegląd i redakcja: Maria Rożnowska

Authors contributions

Conceptualization: Maria Rożnowska

Formal analysis: Maria Rożnowska

Methodology: Maria Rożnowska

Writing – original draft, review and editing: Maria Rożnowska

Bibliografia

- Bosek L. (2015), *W sprawie kwalifikacji więzi rodzinnej jako dobra osobistego (uwagi krytyczne na tle aktualnego orzecznictwa sądu Najwyższego)*, „Forum Prawnicze”, nr 3.
- Buchalska J. (2024), „Nowe” dobra osobiste w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, „Themis Polska Nova”, nr 1.
- Byndiu O. (2020), *Tożsamość narodowa jako dobro osobiste w ujęciu dotychczasowe orzecznictwa*, „Palestra”, nr 7–8.
- Chrostowska B. (2018), *Sharenting – skala i wielowymiarowość zjawiska (nierozważnego) ujawniania przez rodziców informacji o dzieciach w mediach społecznościowych*, „Problemy Wczesnej Edukacji”, nr 4.
- Cisek A. (1989), *Dobra osobiste i ich niemajątkowa ochrona w kodeksie cywilnym*, Wrocław.
- Ciućkowska K. (2024), *Sharenting a prywatność dziecka w świecie cyfrowym. O potrzebie uzupełnienia regulacji dotyczących ochrony prawnej dóbr osobistych dziecka*, „Journal od Modern Science”, nr 4.
- Cudny Ł., Kryła K. (2011), *Kult pamięci osoby zmarłej jako dobro osobiste – glosa – I CSK 346/08*, „Monitor Prawniczy”, nr 16.
- Dobosz D. (2023), *Dobro osobiste – prawa człowieka – dobro wspólne*, w: *Dobro i interes w prawie*, red. A. Sobczyk, Kraków.
- Gawlik B. (1985), *Ochrona dóbr osobistych. Sens i nonsens koncepcji tzw. praw podmiotowych osobistych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelktualnej”, nr 4.
- Giesen B., Wojnicka E. (2017), *Autorskie prawa osobiste*, w: *Prawo autorskie. System Prawa Prywatnego*, red. J. Barta, tom 13, Warszawa.

- Grzeszak T. (2017), *Dobro osobiste jako dobro zindywidualizowane*, w: *Experientia docet. Księga jubileuszowa ofiarowana Pani Profesor Elżbiecie Traple*, red. P. Kostański, T. Targosz, P. Podrecki, Warszawa.
- Grzeszak T. (2019), *Zdrada małżeńska a naruszenie dóbr osobistych w orzecznictwie sądu Najwyższego*, „Monitor Prawniczy”, nr 11.
- Grzybowski S. (1957), *Ochrona dóbr osobistych według przepisów ogólnych prawa cywilnego*, Warszawa.
- Jędrusiak P. (2018), *Odpowiedzialność za naruszenie dóbr osobistych osób nieletnich z wykorzystaniem portali społecznościowych w ramach parental trollingu*, „Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego”, nr 23.
- Karpus K. (2024), „Zazielenianie” prawa cywilnego – ochrona dóbr osobistych a zielony konstytucjonalizm i prawa środowiskowe, „Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska”, nr 1.
- Kopff A. (1972), *Koncepcja praw do intymności i do prywatności życia osobistego. Zagadnienia konstrukcyjne*, „Studia Cywilistyczne”, t. XX.
- Kopff A. (1982), *Ochrona sfery życia prywatnego jednostki w świetle doktryny i orzecznictwa*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego Prace Prawnicze”, nr 100.
- Kożuch M. (2020), *Ochrona dóbr osobistych na płaszczyźnie międzynarodowej*, w: *Dobra osobiste i ich ochrona. Komentarz*, red. M. Romańska, Warszawa.
- Księżak P. (2014), w: *Kodeks cywilny. Komentarz. część ogólna*, red. M. Pyziak-Szafnicka, P. Księżak, Warszawa.
- Kuros K. (2016), *Samorealizacja osoby ludzkiej jako element definicji dóbr osobistych Zbigniewa Radwańskiego. Uwagi na temat ochrony dóbr osobistych w świetle koncepcji psychologicznej Abrahama Masłowa*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego”, z. 3.
- Lackoroński B. (2019), *Kontrowersje wokół ustalania odpowiedzialności z tytułu naruszenia więzi rodzinnych jako dobra osobistego*, „Studia Prawnoustrojowe”, nr 46.
- Lamik W. (2017), *Integralność (wolność) seksualna jako dobro osobiste i jej ochrona w prawie cywilnym*, „Przegląd Radcowski”, nr 14.
- Limbach J. (1999), *Promienowanie” konstytucji na prawo prywatne*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego”, nr 3.
- Łolik M. (2018), *Więź rodzinna jako dobro osobiste. glosa do wyroku SN z dnia 10 lutego 2017 r., V CSK 291/16*, „Przegląd Sądowy”, nr 5.
- Machnikowski P. (2023), w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa.
- Majer A. (2025), *Zjawisko sharentingu jako źródło refleksji nad zakresem władzy rodzicielskiej a koniecznością ochrony wizerunku dziecka*, „Forum Prawnicze”, nr 2(86).
- Matuszewski K. (2012), *Pamięć i kult osób zmarłych jako autonomiczne dobro osobiste*, „Monitor Prawniczy”, nr 20.

- Matys J. (2009), *Cywilnoprawna ochrona dóbr osobistych w świetle założeń Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*, „Administracja Publiczna. Studia Krajowe i Międzynarodowe”, nr 2(14).
- Michałowska K. (2017), *Niemajątkowe wartości życia rodzinnego w polskim prawie cywilnym*, Warszawa.
- Nesterowicz M. (2019), *Zadośćuczynienie pieniężne i odszkodowanie za śmierć lub uszkodzenie psa „rodzinnego” na skutek czynu niedozwolonego (w świetle orzecznictwa)*, „Przegląd Sądowy”, nr 5.
- Nowakowski T. (2021), *Więź rodzinna jako dobro osobiste – uwagi na tle krytycznych wypowiedzi doktryny*, „Przegląd Sądowy”, nr 3.
- Pałka K. (2017), *Kreowanie dóbr osobistych*, w: *Experientia docet. Księga jubileuszowa ofiarowana Pani Profesor Elżbiecie Traple*, red. P. Kostański, T. Targosz, P. Podrecki, Warszawa.
- Panowicz-Lipska J. (1975), *Majątkowa ochrona dóbr osobistych*, Warszawa.
- Pazdan M. (2012), *Dobra osobiste i ich ochrona*, w: *Prawo cywilne – część ogólna. System Prawa Prywatnego*, red. M. Safjan, tom 1, Warszawa.
- Przybyłowicz P. (2024), *Sharenting, czyli publikowanie wizerunku dziecka w mediach społecznościowych przez osoby powszechnie znane*, „Młoda Palestra”, nr 1.
- Radwański Z., Olejniczak M. (2023), *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa.
- Rakiewicz F. (2011a), *Poczucie tożsamości narodowej jako dobro osobiste w świetle polskiego prawa cywilnego*, cz. 1, „Studia Prawa Prywatnego”, nr 2.
- Rakiewicz F. (2011b), *Poczucie tożsamości narodowej jako dobro osobiste w świetle polskiego prawa cywilnego*, cz. 2, „Studia Prawa Prywatnego”, nr 3.
- Rakiewicz F. (2012), *Poczucie tożsamości narodowej jako dobro osobiste w świetle polskiego prawa cywilnego*, cz. 3, „Studia Prawa Prywatnego”, nr 1.
- Regan J. (2024), w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Załucki, Warszawa.
- Reps M. (2023), *Prawo dziecka do poszanowania wizerunku a zjawisko sharentingu*, „Ars Iuridica”, nr 2.
- Romańska M. (2017), *Stan cywilny czy tożsamość jako dobro osobiste*, w: *Experientia docet. Księga jubileuszowa ofiarowana Pani Profesor Elżbiecie Traple*, red. P. Kostański, T. Targosz, P. Podrecki, Warszawa.
- Safjan M. (1993), *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 1991 roku, III CRN 28/91*, „Przegląd Sądowy”, nr 2.
- Safjan M. (2002), *Refleksje wokół konstytucyjnych uwarunkowań rozwoju ochrony dóbr osobistych*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego”, z. 1.
- Sieńczyło-Chlabicz J. (2013), *Dopuszczalność pośmiertnej ochrony prawa do wizerunku, w: Oblicza prawa cywilnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Janowi Błęsińskiemu*, red. K. Szczepanowska-Kozłowska, Warszawa.
- Sokołowski T. (2014), *Dobro osobiste w postaci herbu rodowego w polskim prawie cywilnym*, „Rejent”, nr 6.

- Strugała R. (2021), *W oczekiwaniu na uchwałę połączonych Izb SN, czyli o podstawach prawnych i granicach ochrony dobra osobistego w postaci „więzi rodzinnej”*, „Monitor Prawniczy”, nr 1.
- Sut P. (2002), *Wielospektowość godności, praw człowieka i dóbr osobistych (uwagi na tle regulacji ochrony danych osobowych)*, w: *Prawoznawstwo a praktyka stosowania prawa*, red Z. Tobor, Katowice.
- Szpunar A. (1978), *Ochrona prawna kultu osoby zmarłej*, „Palestra”, nr 8.
- Szpunar A. (1979), *Ochrona dóbr osobistych*, Warszawa.
- Szpunar A. (1984), *O ochronie pamięci osoby zmarłej*, „Palestra”, nr 7–8.
- Szymańska vel Szymanek P. (2019), *Więź rodzinna w orzecznictwie sądu Najwyższego*, „Studia Prawnoustrojowe”, nr 45.
- Tokarz A. (2011), *Zdrada małżeńska. Zadośćuczynienie za zerwanie więzi rodzinnych*, „Przegląd Sądowy”, nr 4.
- Wild M. (2009), *Wykonanie zobowiązania a ochrona dóbr osobistych*, Warszawa.
- Wojciechowska A. (1994), *Czy autorskie dobra osobiste są dobrami osobistymi prawa cywilnego?*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego”, z. 3.
- Wojcieszak-John A. (2023), *Pleć człowieka jako dobro osobiste*, „Consilium Iuridicum”, wydanie specjalne.

The Construction of Personal Rights and the Formation of “New” Personal Rights in the Context of Human Rights Doctrine

Summary

This publication presents the phenomenon of shaping “new” personal rights in the context of human rights doctrine. The article starts with a presentation of the concept and regulation of personal rights in Polish law, followed by a discussion of the relationship between human rights and the protection of personal rights, as well as four contemporary trends in shaping “new” personal rights – these include, in particular, increasingly intensive protection of individuality, shaping “new” personal rights protecting relationships, and “new” personal rights resulting from the development of science, technology and the market economy – it should also be considered whether these are merely new ways of violating personal rights already recognised in doctrine and jurisprudence. The discussion concludes with a review of the contemporary phenomenon of attempts to treat interests protected by public law, as well as the interests of individuals related to the satisfaction of civilisational needs, as “new” personal rights.

Key words: personal rights, catalogue of personal rights, human rights